

OBITUARIS

ANNA ESTALLO

Exemple de compromís

JOSEFINA CARDÓ SOLER (1921-2017)
 Doctora i catedràtica d'Història

Un veritable referent de la llengua i la cultura catalanes a la comarca de l'Alt Camp. Aquesta seria la síntesi de la figura de Josepina Cardó Soler (el Vendrell 1921-Valls 2017), que traspasà aquest diumenge 17 de desembre.

Josepina Cardó, doctora en Història i amb una àmplia trajectòria docent, va ser professora i catedràtica de geografia i història durant 35 anys a l'Institut Narcís Oller de Valls, des de la seva fundació l'any 1952, i, juntament amb el també professor i estudiós vilabellenc Jaume Aguadé, va fer classes de català a alumnes i ciutadans en general durant els anys de dictadura, tasca per la qual és recordada i valorada per moltíssims vallencs i comarcans, així com per alumnes d'altres indrets, ja que l'Institut disposà d'un col·legi menor que acollí joves procedents de diferents comarques de Tarragona, Lleida i Barcelona, i encara de més lluny, com les Illes.

Josepina Cardó va escriure diferents monografies sobre temes de geografia econòmica de les comarques de Tarragona, centrades sobretot en els segles XVIII i XIX; la seva tesi doctoral versà sobre els canvis en els conreus del camp en aquesta època; també fou col·laboradora de la Gran Enciclopèdia Catalana en diferents entrades relati-

onades amb la seva especialitat.

Josepina Cardó va rebre la distinció de Val·lenca de l'Any el 2010 i també va rebre un reconeixement de l'Ajuntament, especialment per la seva tasca en favor de la llengua i el país, que la va portar a ensenyar de manera altruista durant les dècades dels seixanta i setanta el català que havia après amb cursos per correspondència d'Òmnium Cultural i a ensenyar història de Catalunya als seus alumnes de batxillerat, malgrat que el temari oficial no la preveia. També va ser una de les impulsores de l'escoltisme a

Durant les dècades dels seixanta i setanta, en plena dictadura, va ensenyar de manera altruista el català

les comarques de l'Alt Camp i la Conca de Barberà.

Per tota aquesta trajectòria vital i professional, per la seva senzillesa, honradesa, mestratge i compromís, Josepina Cardó –la senyoreta Cardó– restarà a la memòria de tots els que la van conèixer i especialment dels que van tenir la sort de tenir-la com a professora.

ESTHER COMAS

Del Mediterrani a l'Atlàntic

FRANCESC VALLS I JUNYENT (1964-2017)

Historiador econòmic

L'economista clàssic David Ricardo va postular, el 1817, que, si Anglaterra s'especialitzava a produir teixits i Portugal en vins, tothom viuria més bé gràcies al lliure intercanvi. Francesc Valls, profundament arrelat a una terra de ceps i pagesos, ho qüestionava. Malgrat haver nascut a Igualada, venia de rabassaires dels Hostalets de Pierola i allí visqué, als confins de l'Anoia i el Penedès. Dedicà el gruix de la recerca a explicar per què a Catalunya triomfaren conjuntament la viticultura i la indústria tèxtil. Fou molt influït per Josep Fontana, Jaume Torras i Pere Pascual. Reverenciava, sobretot, l'obra de Pierre Vilar. La seva tesi doctoral, *El paper de les exportacions vitícoles en la configuració de les relacions exteriors de l'economia catalana: 1672-1869*, dirigida per Pere Pascual, desplaçà la frontera del coneixement sobre els mecanismes de vinculació de la viticultura mediterrània al món atlàntic. Li valgué el Premi Catalunya d'Economia i en resultà una obra mestra: *La Catalunya Atlàntica. Aiguardent i teixits a l'arrencada industrial catalana* (2004).

Francesc Valls publicà entorn d'una cinquantena d'obres, incloent-hi articles i capítols en llibres col·lectius. La seva intel·ligència privilegiada i la constància en el treball el feren capdavanter de camps poc coneguts i, en ocasions, deformats per la historiografia romànticoidealista. Així, emfatitzà l'exportació d'aiguardents cap als mercats aliats, com a causa del suport català al candidat austriacista en la guerra de Successió. Josep Fontana elogià la seva obra en el capítol dedicat als nous camins en la història de Catalunya del seu llibre *L'ofici d'historiador*.

Valls analitzà els cicles llargs de la nostra viticultura i les experiències dels seus homes. Des de *La dinàmica del canvi agrari a la Catalunya interior* (1996) fins a dos llibres més recents, un de coescrit amb Jordi Planas, *Cacics i rabassaires* (2011), i l'altre, coeditat amb Josep Colomé i Jordi Planas, *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya* (2015).

ARXIU

Una altra línia de recerca el convertí en especialista capdavanter de la història del cava. Començà rastrejant el tema en un llibre editat per Josep Colomé, *De l'aiguardent al cava* (2003). També escrigué un superb capítol a l'obra coeditada amb Ramon Ramon i José Antonio Miranda, *Distritos y clusters en la Europa del sur* (2011) i acabà sol·licitat per la revista francesa *Entreprises et Histoire*.

Els orígens comercials de l'èxit industrial de Catalunya foren esclarits en treballs dedicats als llenços nòrdics estampats a Barcelona, els intercanvis exteriors dels aiguardents, el mercat barceloní del cotó o la història comparada envers Lenguadoc i Portugal. Les comparacions foren publicades a *Domitia* i al llibre editat a Brussel·les, *Les chemins de la industrialisation en Espagne et France* (2012). A més, amb Laura Valls i Ribas, explorà la història industrial dels Hostalets a *Miscellanèa aqualatensia*.

Francesc esposà una dona ferma, Lourdes Ribas, i el seu amor

fou beneït amb dues filles: la Marta, decidida periodista, i la Laura, que, com el pare, ja promet abans de llicenciar-se en història. Francesc Valls fou secretari del Departament d'Història i Institucions Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Estimà els llibres amb passió i dedicà moltes hores a defensar el fons bibliogràfic de la universitat. Les seves classes educaren generacions d'economistes i politòlegs. Jordi Nadal l'ha descrit així: "En Francesc era un professor excel·lent i un investigador extraordinari, autor d'una tesi excepcional". Fou noble i modest, bo i sagaç.

Ens deixa un article inèdit sobre crisis setcentistes, escrit amb Àlex Sánchez. Es publicarà ben aviat a *Recerques*, revista fundada per Josep Fontana, Ramon Garrabou, Ernest Lluch i Josep Termes el 1970. Valls formà part del seu consell de redacció i des d'allí també lluità per consolidar el català com a llengua de comunicació científica.

JORDI CATALÁN

Catedràtic d'Història Econòmica

- La ciudad generará su propio orden mundial este siglo
- Los corredores urbanos transnacionales superan a los estados
- Las ciudades red también afrontan desafíos que sus países eluden
- El poder se desplaza hacia las megaciudades del este

ANÁLISIS PARA TENER OPINIÓN
 VANGUARDIA DOSSIER

Ya a la venta en quioscos y librerías

También en su tableta y teléfono

Descárguese gratuitamente la aplicación "Vanguardia Dossier" disponible para iPad y iPhone en la App Store de iTunes y en Play store de Google play para Android. En estas aplicaciones encontrará la colección de VANGUARDIA DOSSIER por 5,49 € cada número.